

trajno nego samo ono koje se osniva na Kristu Isusu, Glavi čitavog otajstvenog tijela. Kadgod smo u prigodi da to jedinstvo s Kristom potaknemo, pomognemo i učvrstimo, bilo kod svojih bilo kod onih izvana, smatramo to svojom katoličkom dužnošću. Isto tako treba izbjegavati sve što nas rastavlja. Papa nam je kazao da ne koristi istraživati tko je veći krivac za raskol. Vjerske razlike nije moguće premostiti nego putem irenizma. Bez obzira na prestiž, jer je ljubav i poniznost najbolji prestiž istine. Crkva i u tom pogledu treba skinuti »kraljevsko odijelo«, kako je kard. Montini zapisao u ovogodišnjoj svojoj korizmenoj poslanici.

Ima ih, osobito među protestantima, koji misle da bi se kat. Crkva trebala odreći nekih dogmi, kako bi mogla okupiti sve kršćane oko iste vjeroispovijesti. To je uzaludno očekivanje. Kard. Bea, predsjednik koncilskog sekretarijata za sjedinjenje, nedavno je pred raznim skupovima kazao da se ne može poništiti ono što je Duh Sveti izveo u Crkvi kroz stoljeća. Na dogmatskom se polju ne može ni za dlaku popustiti od vjerskih istina, ali u svakidašnjem životu možemo mnogo toga irenično pojasniti i približiti. Neki se naš svećenik odavna poznavao s pravoslavnim protom. Nisu prekinuli veze ni kad je jedan postao biskup a drugi episkop. Naš je biskup to spomenuo sadanjem papi, pa je Ivan XXIII ne samo odobrio taj postupak nego je i znao naći vidljiv znak svoje očinske privrženosti i ljubavi prema onom episkopu.

Ovaj je članak napisan i potpisan s nekom zebnjom da ne bude shvaćen nepravilno. Neki drukčije misle i navode mnoge činjenice za koje tvrde da daju pravo samo njima. Bilo bi poželjno da se jave, makar pseudonimom, pa da se pojmovi raščiste. A ono što se ne može perom, bit će lakše i možda uputnije riječima. Samo se ne oglušiti glasu vremenja, glasu Crkve, glasu Duha Svetoga! Nije moguće da se ne će naći zajednički jezik, ako nas vodi pravo shvaćeni irenizam, ako nam je do mira i sjedinjenja u Božjoj kući.

o. Martin Dr Kirigin OSB

PONOVNA USPOSTAVA SAMOSTALNOG ĐAKONATA

»Zetva je velika, ali poslenika je malo« kao u početku jednako odjekuje i u našim danima, a možda danas još i više obzirom na veliki porast pučanstva i nerazmjerno mali broj

poslenika. Svi naponi oko odgoja svećeničkih zvanja ne daju nikako dostatne kvantitativne rezultate. Pomoć koju daju katolički svjetovnjaci velika je, ali ona ne može nadomjestiti svećeničku službu.

Jedan od načina po kome bi osjetljivo porastao broj poslenika Gospodnjih bio bi i ponovno uspostavljanje samostalnog đakonata. Time bi veliki dio svećenikove službe bio prebačen na đakona, pa bi svećeniku ostalo vremena da se bavi isključivo ili uglavnom onim što spada u njegov bitni djelokrug.

Ponovna uspostava samostalnog đakonata odgovorila bi postavljenoj svrsi jedino kad bi se uspjelo na neki drukčiji, lakši način odgojiti đakone.

Način na koji se sada odgajaju svećenički kandidati, kad bi se primijenio i na đakone, ostao bi bez očekivanih plodova. To bi donekle značilo odgajati đakone mjesto svećenika, i radi toga bi broj kandidata bio minimalan. Postavljena svrha ne bi se ostvarila.

Prema tome treba tražiti druge puteve i načine. Potrebno je riješiti više odlučujućih faktora, kao što su moralni odgoj, naobrazba, ženidba, materijalno osiguranje i podložnost župniku. Ponovna uspostava samostalnog đakonata ovisi uglavnom o uspješnom rješenju ovih problema.

1. Primarni problem je solidan *moralni odgoj* i moralne kvalitete kandidata. Ako ove ne postoje, sve drugo otpada.

Jamstvo za solidan moralni odgoj može dati jedino kandidat starije dobi svojim duže vremena prokušanim životom. I ako ni drugi načini ne bi bili isključeni, ipak bi redoviti put za to bila vjerska udruženja. Ona bi to postigla bilo indirektno odgajanjem članova u kršćanskoj savršenosti, bilo direktno odgajanjem kandidata za đakonat. Osim toga preko vjerskih udruženja lakše je pratiti i prosuditi moralne kvalitete kandidata. A to se može sa sigurnošću utvrditi tek nakon duljeg vremena. To vrijeme ne bi smjelo biti ispod 30 godina, kad je čovjek ne samo potpuno zreo, nego i posjeduje neko životno iskustvo potrebno za samostalno odlučivanje i razborito djelovanje.

2. Nakon što bi ovako bio osiguran moralni odgoj kao primarni preduvjet, dolazi *naobrazba*. Razumije se da se ni ova ne može davati na način kako se to sada čini za svećeničke kandidate, tj. u zavodima (sjemeništima i bogoslovijskima). To bi u stvari bilo današnje odgajanje zakašnjelih

svećeničkih zvanja što ne bi dalo ni približno potrebne kvantitativne rezultate pa prema tome ne bi se na taj način ni ostvarila postavljena svrha.

Trebalo bi da se naobrazba redovito postigne tako da kandidat ne prestane vršiti dužnosti svoga svjetovnog zanimanja o kome je materijalno ovisan. On može te dužnosti svesti na najmanju moguću mjeru ili promijeniti zanimanje, ali ne i napustiti ga, tako da o nekome drugome bude materijalno ovisan. Rekli smo redovito jer je logično da negdje mogu biti uspješniji i svrsishodniji i drugi načini.

Budući da se naobrazba (isto kao i moralni odgoj) ne bi sticala u zavodima, to je potrebno naći drugi način koji bi to omogućio sa istom solidnošću.

To bi se moglo postići tako da jedan dio posla preuzme Bogoslovija, jedan mjesni župnik i njegovo svećenstvo, a jedan vjerska udruženja, tj. katolički svjetovnjaci.

Na temelju općeg nastavnog plana određenog za cijelu Crkvu i posebnog (dopunskog) određenog od sinode pojedine biskupije, prema posebnim prilikama mjesta i vremena, Bogoslovije bi određivale ispitne komisije, održavale kraće pomoćne seminare, davale potrebne upute i informacije i osigurale udžbenike.

Direktnu pomoć u naobrazbi davao bi župnik sa drugim mjesnim svećenicima, a pomoć za nabavu udžbenika i materijalno pomaganje za eventualno pohađanje raznih kraćih seminara i slično davali bi katolički svjetovnjaci.

Temelj naobrazbe bio bi prikladan nastavni plan i udžbenici. Odnos naobrazbe đakona prema svećeničkoj bio bi sličan odnosu više školske spreme prema visokoj (fakultetskoj), ali razumije se ne horizontalno, tj. jednako za sve predmete, nego kumulativno, obzirom na cjelokupnu nastavnu materiju, unutar koje bi se određeni predmeti uzeli u cjelini kao i za svećenike, dok bi se neki skratili (npr. kanonski propisi i sl.), a neki i ukinuli (npr. grčki i židovski jezik).

Svi udžbenici bili bi na narodnom jeziku.

I za potrebnu prednaobrazbu, i ako bi ista u načelu trebala da bude općesrednjoškolska i jednaka takvoj naobrazbi svjetovnjaka, ne bi, u slučaju nedostatka ove, trebalo praviti veće poteškoće, nego sve što je moguće učiniti da se ista dopuni. Ali ne traženjem polaganja redovitih ispita u gimnazijama, nego određenim dopunskim ispitima koji bi na temelju utvrđenog općeg minimalnog programa bili pojedinačno odre-

đeni od biskupskih sjemeništa, pred kojima bi se ti dopunski srednjoškolski ispiti i polagali. A minimalni program bio bi uglavnom sav općesrednjoškolski program sa izuzetkom stranih jezika i više matematike, dok bi se za latinski jezik, kako je ranije rečeno, tražilo samo njegovo najosnovnije poznavanje. Time bi se utro put k đakonatu i onima koji bi inače dosta teško a možda i nikako svladali strane jezike i višu matematiku, bilo radi prirodene nesklonosti, bilo radi pomanjkanja nastavnika a obzirom i na ograničeno vrijeme koje im nakon zaposlenja preostaje.

Razumije se da skraćeni program ne uključuje i nesolidno znanje, nego obratno. A što ovako stečeno znanje ne bi bilo javno i službeno priznato, osiguralo bi od eventualne zlomjernosti nekog kandidata da se uz pomoć crkve i kat. svjetovnjaka domogne srednjoškolske naobrazbe.

3. Što se tiče *ženidbe* treba je zbaciti kao i kod svećenika radi istih razloga, ali samo načelno. I ovdje treba da konačno odlučuju razlozi radi kojih se đaknat i uspostavlja a to je povećanje broja poslenika za širenje Kraljevstva Božjega na zemlji. A interesi toga Kraljevstva traže da se mnogima oženjenima, koji inače posjeduju sve preduvjete kandidata za đakona, to i omogući. Ali ovdje treba svakako postaviti i uslov da i žena i djeca kandidata budu solidnog kršćanskog življenja. A da u tome ne bi dolazilo do razočaranja, potrebna je i ovdje kao jamstvo njihova višegodišnja ustrajnost u kršćanskom življenju, npr. da su u braku najmanje 15 godina.

Prema tome ženidba nakon ređenja otpala bi u svakom slučaju.

Ovome bi trebalo posvetiti posebnu pažnju i kod donošenja propisa i u praksi da se ne bi događalo da bi pojedini đakon po neprimjernom vladanju članova svoje obitelji možda sv. Crkvi bio više na štetu nego na korist.

4. I *materijalno osiguranje* đakona, a kod oženjenih i njihovih obitelji, spada također u odlučujuće probleme o svrsishodnosti uspostave samostalnog đakonata.

Budući da bi se samostalni đakon mogao rediti tek nakon navršene 30. godine, logično je da već ima nekakovo zanimanje koje mu omogućava materijalno osiguranje. Ipak i to treba postaviti kao uslov za ređenje jer je potrebno da đakon, a kod oženjenih i njegova obitelj, u svim mogućim prilikama budu materijalno osigurani.

Da li će ređeni đakon i dalje nastaviti vršenjem svjetovnog zanimanja, o tome će odlučivati pojedinačne prilike. Ali svakako je potrebno da svjetovno zanimanje bude u skladu sa svetom službom đakona. U protivnom treba ga promijeniti. Korisno je pak, da to zaposlenje bude što više vremenski ograničeno kako bi svetu službu đakon mogao što bolje vršiti, ali opet ne toliko da time bude ugroženo najnužnije materijalno osiguranje.

I dužina zakonski priznatog radnog staža trebala bi da bude tolika da bi u slučaju nesposobnosti za rad đakon imao pravo na stalno i sigurno mirovinsko osiguranje svoje i svoje neopskrbljene obitelji, makar negdje i postojala mogućnost materijalnog osiguranja i bez svjetovnog zaposlenja.

5. *Podložnost župniku* u naravi je same službe đakona, ali i tu može da dođe do nesuglasica, ako se odmah u početku o nekim stvarima ne povede računa. U prvom redu potrebna je prava poniznost kandidata što se najbolje daje utvrditi iz njegovog djelovanja u vjerskim udruženjima koje u mnogim stvarima traži poslušnost službenom auktoritetu crkve.

Posebno treba sporazumno uskladiti obaveze svjetovnog zanimanja sa svetom službom đakona.

Franjevački Treći Red koji od svojih članova traži »da su dobrog ponašanja, ljubitelji sloge a osobito prokušani u sve-toj katoličkoj vjeri i pokornosti prema rimskoj crkvi i apostolskoj Stolici« može dati odličan predodgoj za kasniju dužnu poslušnost đakona župniku.

6. U početku je rečeno da bi uspostava samostalnog đakonata, ako bi se povoljno riješilo pitanje odgoja, bila velika korist za sv. Crkvu.

Do sada je pokušano na najpraktičniji način riješiti pitanje odgoja a sada ćemo se u glavnim crtama osvrnuti na *djelokrug* djelovanja đakona i *koristi* koje bi odatle proistekle za sv. Crkvu.

Ukratko, đakon bi mogao vršiti sve dužnosti svećenika, osim prikazivanja žrtve sv. Mise i dijeljenja sv. sakramenta, izuzev krštenja. Razumije se da bi to vršio u direktnoj ili indirektnoj ovisnosti o župniku — slično kao kapelan. Prema tome područje njegova rada bilo bi veliko. Da spomenemo samo neka: briga za crkvu i službu Božju, blagoslove sa Presvetim, večernjice, devetnice, trodnevnicke i slične pobožnosti, procesije, sprovodi, zatim rad u vjerskim udruženjima kao

zamjenik upravitelja ili duhovnik, vjeronaučna pouka, propovijedi i pomaganje u upravljanju župom.

Smatram da ne bi bilo zgodno da đakon dijeli sv. Pričest jer bi to kod vjernika moglo donekle umanjivati poštovanje prema Presvetoj Euharistiji, obzirom na svjetovno zanimanje i oženjene đakone a današnje prilike kad se Pričest obično dijeli na sv. Misi, a kod bolesnika je redovito vezana uz ispovijed, to ne zahtjevaju.

Osim opće službe pojedinim đakonima bi se moglo povjeriti i neke posebne, uz uvjet da za to prethodno steknu potrebnu naobrazbu i polože određeni ispit, kao npr. katehizacija i propovijedanje. Onima koji bi imali smisla i volje treba to na svaki način omogućiti održavanjem posebnih seminara ili na druge prikladne načine. Uopće posebnim tečajevima omogućiti sve veće osposobljavanje za vršenje raznih pastoralnih dužnosti đakona.

Budući da bi slobodno vrijeme, zbog svjetovnog zanimanja, a kod oženjenih i zbog obiteljskih briga bilo ograničeno, a učenje latinskog jezika, radi lakšeg odgoja đakona, svedeno na minimum, svakako bi bilo potrebno, da se za đakone odredi dnevno molenje malog brevijara i to na narodnom jeziku.

Premda bi se najveći broj đakona odgojio u gradovima, a radi svjetovnog nuzanimanja ne bi ih bilo moguće tako lako premještati dok u drugom mjestu ne bi imali i svjetovno zaposlenje, ipak bi i tada korist od uspostave samostalnog đakonata bila velika jer bi se omogućilo stanovitom broju svećenika da se više a neki i sasvim posvete duhovnoj pastvi sela.

7. Ako bi se još vjerska udruženja pobrinula da pronalaze i odgoje specijalne *kućne pomoćnike župnika*, koji bi ujedno bili i sakristani, i kad bi sva trojica, tj. župnik, đakon i sakristan bili trećoredci, evo uzorne male redovničke zajednice u koju ne bi imale pristupa ženske, ni kao kućne pomoćnice, ni kao rodbina. Otpale bi sve neprilike koje su do sada po njima nerijetko nastajale.

*

Na koncu treba posebno naglasiti da ne bi bilo umjesno kad bi uspostava samostalnog đakonata bila općeobligatna jer negdje ne će biti potrebna a negdje ni ostvariva. Prema tome uspostava samostalnog đakonata može da bude od koristi samo kao *fakultativna* ustanova. O uspostavljanju samostalnog đakonata u pojedinoj biskupiji odlučivala bi nadležna

sinoda. Ona bi u granicama općih propisa odlučivala o nastavnom planu, načinu materijalnog osiguranja i svemu onome što bi joj se stavilo u nadležnost.

Uspostava samostalnog đakonata samo za misije, kako neki predlažu, onemogućila bi mnogim dobrima u nemisijskim krajevima da se posvete svetoj službi đakona, a župnike i biskupe lišila velike pomoći za širenje Kraljevstva Kristova. Rekli smo i biskupe, jer bi mnogi đakoni sa visokom nabrazbom mogli raditi u sjemeništima i bogoslovijama kao profesori, prefekti, ekonomski i sl. čime bi se oslobodio stanoviti broj svećenika za vršenje svećeničke službe.

A dosta bi đakona, naravno samo s celibatom, i nastavilo nauke pa postalo svećenicima. Svakako mnogo više nego putem današnjeg odgoja zakašnjelih zvanja, jer bi predloženi vanzavodski način odgoja to omogućio u puno većoj mjeri.

Zar se ne bi na ovaj način donekle riješio i problem svećenika-radnika. Ta đakoni bi se mogli specijalizirati za svaku vrstu posebnog apostolata.

A i eventualni prelazi pojedinih oženjenih pastora, bili bi, uz određene uvjete, puno lakši nego prelazi u svećeničko zvanje.

Sadašnje vrijeme upravo zahtjeva, da se osposobe »poslenici« za širenje Kristovog Kraljevstva fakultativnom uspostavom samostalnog đakonata, jer je »žetva velika, a poslenika malo«.

Molimo dakle Gospodara žetve, da pošalje i ove nove pomoćne poslenike u žetvu svoju! M. M.

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

4. Što je sv. Josip bio Isusu

Između Marije i Josipa po Božjoj volji sklopljena je prava ženidba. O tome ne može biti sumnje: i sv. Evandjelje i sv. Crkva to jasno kazuju. Ne kazuju nam potanje, kako je to izvedeno, no možemo i sami sebi predočiti, da je sve išlo prema zakonima i običajima dobrih židovskih vjernika: mali Nazaret nije opazio ništa osobito. Kao i druga siromašna čeljad, Josip i Marija bili su vjereni i vjenčani i u Josipovoj kućici su započeli svoj obiteljski život.

Nego ima nešto drugo, što Nazarećani nisu znali, a to je, da je ova obiteljska životna zajednica bila utemeljena na